

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ

Земля, будучи найважливішим компонентом навколишнього природного середовища, природним ресурсом, виступає основою для здійснення господарської та іншої діяльності. Водночас, як свідчить практика, нерідко земельні ділянки використовуються не за цільовим призначенням або не використовуються взагалі. Це веде, наприклад, до заростання земель сільськогосподарського призначення деревами і чагарниками; збільшується площа земель загарашених промисловими та побутовими відходами. Крім названих негативних впливів, значні за площею земельні ділянки щорічно піддаються заболочуванню, водній та вітровій ерозії, осушенню. Тому тема охорони земель на сьогоднішній день є досить актуальною.

Серед науковців, які досліджують питання охорони земель можна назвати: В. Будзяк, І. Бистряков, Н. Гавриш, А. Годованюк, І. Каракаш, О. Степська, Т. Харитонova, Н. Янбухтин.

Для збереження землі як основи життєдіяльності людини необхідно піклуватися про її стан і правовими засобами забезпечувати охорону земель від негативного впливу на неї результатів господарської та іншої діяльності суб'єктів земельних відносин.

Необхідно зазначити, що в прийнятих за останній час законах, а також в законопроектах спостерігаються небезпечні тенденції деєкологізації земельного законодавства. Так, аналіз актів законодавства, які прийняті останнім часом щодо розвитку житлового та іншого будівництва свідчить про те, що законодавець віддає пріоритет землі як об'єкту нерухомості, забуваючи про те, що земля, будучи також і природним об'єктом, природним ресурсом, потребує особливої охорони.

Достатньо навести досвід іноземних держав, зокрема США, Канади, в яких одним із ефективних методів регулювання використання, наприклад, сільськогосподарських земель виступає сільськогосподарське зонування, спрямоване на збереження цінних угідь. Інститут зонування земель сільськогосподарського призначення в США передбачає виділення декількох зон, які поділяються на категорії залежно від якості землі та умов ведення сільськогосподарського виробництва [1, с. 16].

Законодавством США введено обмеження щодо переведення сільськогосподарських земель в несільськогосподарські. Найбільшого поширення набула практика створення сільськогосподарських районів з площею не менше 200 гектарів. Як приклад, в літературі зазначається штат Нью-Йорк, в якому було створено близько 400 сільсько-

господарських районів загальною площею 3,2 мільйонів гектар. В таких районах забороняється, зокрема, промислове будівництво [3, с. 45].

В Канаді для забезпечення раціонального використання земель, захисту земель від деградації затверджуються спеціальні програми, які створюють певні стимули до ефективного господарювання на землі. У країні з 1987 р. було затверджено програму створення резерву земель за рахунок виведення з сільськогосподарського обігу деградованих земель. На відшкодування втрат від передачі деградованих земель в резерв та за понесені витрати фермери отримують від держави компенсаційні виплати [3, с. 46].

Одним з інструментів планування та організації раціонального використання та охорони земель в ряді країн виступають проекти консолідації земель. Як зазначається в літературі, вони «активно реалізовувалися в Нідерландах, Франції, Німеччині та Фінляндії».

Зародившись в середині ХХ в. Як відповідь на економічну загрозу скорочення виробництва сільськогосподарської продукції, цей напрям законодавчого регулювання вже до кінці століття набув переважно екологічного характеру.

У даний час на законодавчому рівні процедура консолідації земель закріплена, наприклад, в Земельному кодексі Республіки Молдова. При цьому в літературі підкреслюється, що «консолідація земель не є їх механічним перерозподілом. Реалізація проекту консолідації пов'язана з одночасним здійсненням широкого спектру інших заходів. Як приклади таких заходів можна назвати створення і перебудову іригаційно-державної інфраструктури, ведення боротьби з ерозією, охорону та оздоровлення навколишнього природного середовища, в тому числі виокремлення природних заповідників [2, с. 63].

Для України консолідація земель не вважається нововведенням. Термін «консолідація земель» означає об'єднання, злиття земель. Це сукупність організаційних, економічних і правових заходів, спрямованих на забезпечення оптимальної структури земельної території. Однак в Україні консолідація земельних ділянок так широко не застосовується, як в зарубіжних країнах.

Дослідження законодавства з охорони земель в таких країнах, як Узбекистан, Білорусь та Казахстан показує, що регулювання земельних відносин відображає стратегію цих держав в галузі охорони земель та спрямовано на подальший розвиток здійснюваних в них земельних реформ. При цьому відзначимо багато в чому схожість підходів законодавства цих держав до українського законодавця з питань охорони земель.

Отже, можна дійти висновку, що деякі відмічені підходи щодо охорони земель в країнах як ближнього, так і далекого зарубіжжя варто було б взяти на озброєння українському законодавцеві в процесі вдосконалення

законодавства в сфері охорони земель.

Список використаних джерел

1. Мельников Н.Н. Правовое регулирование зонирования территорий в зарубежных странах / Н.Н. Мельников, Е.А. Савельева // Российская юстиция. 2012. № 4. С. 15-18.
 2. Пантин Е.В. Актуальные проблемы правового обеспечения целевого использования земель сельскохозяйственного назначения: монография // Юрлитинформ. 2012. С. 213.
 3. Янбухтин Н.Р. Использование и охрана земель: зарубежный опыт / Н. Р. Янбухтин // Аграрное и земельное право. 2010. № 8. С. 42-47.
- Науковий керівник: к. ю. н, доцент Годованюк А.Й.*